GAZETA KRAKOWSKA

Nro 94.

Z KRKOWA DNIA 23 LISTOPADA 1820 ROKU WE SRODĘ

Z Warszawy d. 23 Listopada.

RAPPORT RADY STANU

o dwuletnich czynnościach Rządu, czytany na drugim posiedzeniu Izb połączonych dnia 14go Września r. b.

(Ciąg dalszy.)

Uwolnienie od służby.

Oprócz uwolnień od służby, które bywaią udzielane tym podofficerom i żołnierzom, którzy czas swóy wysłużyli Jego Cesarzewicowska Mość Wielki Xże maiąc zawsze na względzie dobro kraiu, nie o mawia nigdy uwolnienia tym, którzy dla interessów familiynych, spadłych sukcessyi lub innych ważnych przyczyn o nie upraszaią, mogą inaczey znaczną w maiątku ponieść szkodę.

Korpus Weteranów i Inwalidów.

Do strzeżenia kass i więzień utworzony został nowy oddzielny batalion Weteranów czynnych z pięciuset ludzi złożon.. Wydatek na utrzymanie tychże, nie ciąży bynaymniey kassę woienną i nie znayduie się tem samem zamieszczony w Budżecie. Stosownie do Dekretu Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości fundusze z exekutnego pochodzące, są użyte na ten przedmiot.

Na tem się kończą czynności wydziału woiennego, przez tenże Radzie Stanu udzielone; pozostaie ieszcze dopełnić włożony przez Waszą Cesarsko-Królewską Mość na Radę Stanu obowiązek odpowiedzenia na petycyie Izb Seymowych w tym przedmiocie podanych.

Cała dążność tych prośb do tronu Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości podanych, okazała iednomyślny hołd uszanowania i pochwały dla Naczelnego Wodza woyska Polskiego, który tyle użytecznych zmian zaprowadzić raczył; z tego to względu przywiodły Izby artykuł 91 Ustawy Konstytucyyney, upraszaiąc, aby też poczynione zmiany trwałemi prawami ustalone bydź mogły. Lubo przepisy tego artykułu całkiem podległe są woli Monarchy, nie wkładaiac nań obowiązku, lecz daiąc wolność przyzywania uczestnictwa Władzy Prawodawczey, ieśli tego uzna pożytek lub potrzebę, raczyłeś iednak Wasza Cesarsko-Królewska Mość obiawić swą w tey mierze wolą, iż zachowuiesz sobie na przyszłość rozważenie, iak dalece byłoby przyzwoitem nadać temu postanowieniu nową trwałości cechę.

Kończąc postrzezenia swoie Izby nad wydziałem woiennym, czynią uwagę: iż Kodex karny woyskowy, iako też i Kodex postępowania kryminalnego dla woyska służyć maiący, nie mogły dotąd bydź ułożonemi, z powodu ich związku z ogólnem prawem karzącem; lecz gdy toż prawo zostało iuż uchwalonem, spodziewać

się należy, iż woyskowi używać będą również tego dobrodziejstwa.

Wasza Cesarsko-Królewska Mość sam uznałeś chętnie potrzebę uzupełnienia art: 14 oowego Kodexu Karzącego, lecz chcąc, aby ta część prawodawstwa zgadzać się mogła z prawami kraiowemi, ile rodzay iey na to pozwala, i chcąc zapobiedz kollizyi Władz przez oznaczenie właściwości i granic Sądów Cywilnych, Wasza Cesarsko-Królewska Mość zastrzegłeś sobie wydać w tey mierze rozporządzenie, iakie w mądrości swey za przyzwoite osądzić raczysz.

Nakoniec złożyły Izby Seymowe prośby do tronu Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości względem pensyi i dotacyi dawnym woyskowym przez Rząd Francuzki zapewnionych. Wasza Cesarsko-Królewska Mość po wyiaśnieniu tey materyi i zachowawszy z własney swey woli dotacyie w dobrach w Królestwie Polskiem, Polakom nadane, z niemiłem uczuciem przekonałeś się, że stan Skarbu Królestwa nie dozwoli, ażeby tym woyskowym, którzy otrzymali w inszych kraiach wyposażenia i względem których nie nastąpiło żadne zobowiązanie, mogli mieć wynagrodzone straty, iakie w tym względzie przez zmianę okoliczności polityczuych ponieśli.

Wydział Skarbowy.

Załączone dwa oddzielne rachunki z Administracyi Skarbu Królestwa Polskiego za rok 1818 i 1819 wszelkie szczegóły przychodów i wydatków obeymuiące, wystawiaią Waszey-Cesarsko Królewskiey Mości rzetelny obraz poboru i użycia grosza publicznego. Rachunki te następuiący okazuią resultat:

W roku 1818 ogół przychodu z remanentem roku 1817 summę 12,030,179 złp. czyniącym wynosił złp. 72,160,365 gr. 18.
Ogół rozchodu — 63,353,837 — 9.

Pozostałość więc czyniła zł. 8,806,478 — 9.
A odtrąciwszy wydatki ieszcze do dozaspokoienia 6,756,511 gr. 22.

Było remanentu na rok 1819 złp. 2,049,966 — 17.
W roku 1819 ogół przychodu z remanentem wynosił złp. 66,347,366 — 9.
Ogół rozchodu — 63,929,685 — —

Pozostałość więc na rok 1820 czyniła — złp. 2,417,681 — 9
Odtrąciwszy wydatki ieszcze do zaspokoienia — 8,289,453 — 23.

Niedostaie zatem z końcem 1819 roku — złp. 5,871,772 gr. 14.

Żądaniem było Izb obudwóch, ażeby rachunki Skarbowe składano w szczegółach, i ze wszystkiemi dowodami, tudzież po zupełnem ich oczyszczeniu przez Izbę Obrachunkową. Żądaniu temu nie we wszystkiem stać się mogło zadosyć, szczegóły bowiem wydatków tak są wykazanem, iak ie oddzielne etaty Wydziałów Rządowych obeymuią, mieścić zaś naydrobnieysze wydatki, a tem bardziey przyłączać na ich usprawiedliwienie wszelkie dowody, iest to powiększać i ogrom pracy dłuższego czasu wymagaiący i zarzucać Izbę stósem woluminów, do którychby przeyrzenia chwile dla obrad Seymowych przeznaczone, nie wystarczyły. Sam Wasza Cesarsko-Królewska Mość przychylaiac się w części do życzenia Izby, osądzić raczyłeś, że złożenie szczegółowych rachunków, może zaspokoić troskliwość Seymuiących, podawanie ich zaś w wymaganey formie; uznałeś zbytecznem i do wykonania niepodobnem.

Dopełnia więc Władza Skarbowa naywyższey woli Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości, składa swoie rachunki szczególnemi wykazami opatrzone, i w razie potrzeby na każde właściwey Kommissyi Seymowey wezwanie, wszelkich obiaśnień dostarczyć iest gotowa. Działania zaś, które w ciągu dwóch lat upłynionych zaymowały następuiącym wyłuszcza opisem:

1. Dochody stałe.

Jakiemi są podatki gruntowe, czyli ofiara, podymne wieyskie i mieyskie, tudzież kontyngens liwerunkowy, konsensowe od szynków, i tym podobne źródła, po dodaniu do summy budżetami do poboru oznaczoney, wydarzonych przybytków, i po odtrąceniu od niey ubytków, które rubrykami: mniey, więcey w załączonych rachunkach są okazane, przy

nieść miały w obu zeszłych latach summę złp. — — 44,302,702 gr. 1.
przyniosły zaś tylko — 4 ,954,341 — 21

pozostaie więc do pobrania 3,348,360 — 10.

A oddzielnie po takiemże dodaniu przybytków i odtrąceniu ubytków:
w r. 1818 miały przynieść 22,931,919 gr. 9.
uczyniły tylko złp. 19,676,458 — 11.

pozostało do pobrania łącznie z kontyngensem liwerunkowym — 2,955,460 — 28

W roku 1819 miały uczynić po takichże potrąceniach — złp. 22,370,782 — 22.
a przyniosły — 20,977,883 — 10.

pozostało zatem — 1,392,899 — 12.

Niedobór ten pochodzi z wielkiey części z odtrącenia allewiiacyi i udowodnionych inexigibiliów, iak też z wypłat na poźnieysze raty odłożonych. W poborze tych podatków ciągłem było staraniem Rządu, azeby źródła ich pomnożone i zapewnione wpływy, i sprawiedliwy rozkład zachowany, a sposob ściągania ile możności był naydogodnieyszy.

W tym celu przedsięwzięto stosownie do praw Seymowych 1809 i 1811 roku dalsze poszukiwanie nowo do ofiary przybyłych użytków, i spis dymów taryffami roku 1809 nieobiętych, mianowicie w Woiewództwach Po-Galicyyskich, a to iedynie dla obliczenia należytości podwyższonego, podymnego do ostatniey raty Grudniowey z 1811 r. zalegaiących, co ieżeli niewielki dlaSkarbu okaże zasiłek (iak to iuż w dawnieyszych widzieć się daie Woiewództwach) równie przynaymniey na podatkuiących rozłoży ciężary.

Izba Poselska na zeszłym Seymie przedstawiła wprawdzie, że w pierwszych spisach umieszczone są dymy nowe, a ubyłe nie wymazane, i że od iednych i drugich opłata pobieraną bywa, prosiła zatem: ażeby nowe spisy dymów sporządzone bydź mogły, w których by dwa komorniane dymy za ieden rolny uważane były. Stało się atoli życzeniu Izby w tym względzie zadosyć bo ieszcze przed zeszłym Seymem pobor opłaty od nowo przybyłych dymów w myśl prawa 1811 roku, został na przyszłość uchylonym, i nietylko zaległości po tymże roku narosłe są umorzone, ale nadto Rząd troskliwy o ścisłe dopełnienie prawa, wpływy nawet tego podatku w skutku postanowień zeszłey władzy kraiowey, niewłaściwie wniesione, zwrócić kontrybuentom przez kompensatę w innych zaległościach rozkazał. Znosić zaś podymnego z dymów ubyłych nie wypadało, z powodu: że prawo Seymu roku 1811 w wyborze tego podatku Pruskich i Austryiackich taryff trzymać się każe. Naostatek, załatwienie tego żądania Izby i oznaczenie stosunku komornianych dymów, iedynie od przyszłego prawa finansowego zależeć będzie. Tymczasem władza Skarbowa żadnego nie pominęła środka, któryby bez uszczuplenia publicznego grosza przynieść mógł ulgę podatkuiącym, maiąc albowiem liczne do pobrania z dawnieyszey epoki zaległości, ażeby rachunki swoie oczyścić i tylko przeciw istotnie winnym użyć kroków przynaglenia, przedsięwzięła ogólne zalegaiących podatków sprawdzenie. Ważne to, bo wszelkie nadal wątpliwości przecinaiące dzieło, ukończonem iest prawie; podobnież dopełnione iest obliczenie kwitów sznurowych na produkta, które za podatki w terminie oznaczonym do kass wniesionemi niebyły, a sposób ich wynagrodzenia w krótce ogłoszonym będzie, i życzenie w tey mierze Izby Poselskiey zaspokoi.

Są prócz tego w biegu obrachunki wzaiemnych pretensyy pomiędzy Skarbem a uprzywileiowanemi dóbr Starościńskie zwanych posiadaczami, tudzież wykazanych na kabałach zaległości. Nie chciano bowiem ściągać Skarbowych z dawnieyszey epoki podatków, pókiby należytości pierwszych za poniesione w czasach woiennych nadzwyczayne ciężary, drugich za poczynione w tey porze rozmaite dostarczenia, ściśle obliczonemi i potrąconemi nie były. W reszcie zawiesona iest w poborze ofiara od summ duchownych na kabałach zapisanych, z powodu niepobieranego od nich procentu, i nie pierwey wpływać ma do skarbu, aż zamierzona składka należnym procentem wyrównywaiąca na familiie

żydowskie podzielona otrzyma swóy skutek. Nie mnieyszą także stało się ulgą dla Duchowieństwa, kiedy Rząd ofiarę od dziesięcin w miarę ich zmiany na pieniężną opłatę, znosić postanowił. Naostatek, domy miłosierdzia po miastach na zawsze od podatków uwolnione, z umorzeniem wszelkich zaległości, iak z jedney strony zrządziły uymę w dochodach publicznych, tak z drugiey dowodem są troskliwości Rządu dla ogólnego dobra.

1. *Kontyngens liwerunkowy.*

Powyżey w ogóle dochodów stałych umieszczony, przynieść miał w obu leciech, to iest:

w r. 1818	złp. 8,593,498 gr. 10.	złp. 17,189,957 gr. 19.
w r. 1819 wraz z przybytkiem	złp. 8,596,459 gr. 9.	
przyniosł zaś istotnie w r. 1818	złp. 7,991,646 gr. 26.	złp. 16,030,405 gr. 10.
w r. 1819	złp. 8,038,758 gr. 14.	

pozostała więc do poboru summa złp. 1,159,552 g. 9.

Z pomiędzy opłat wnoszonych do Skarbu, znacznym ulegaią trudnościom wpływy kontyngensowe, który od dwóch dopiero lat przeszedł pod zarządzenie Skarbowego Wydziału; dotyka on nayblizey rolników, a mianowicie w dobrach Rządowych, gdzie wysiewy podług wyciągu intrat i inwentarzy wzięte za istotną podstawę, ciążą nierównie więcey, niżeli dowolnie podane przez właścicieli dóbr ziemskich. Nie zdołał atoli Rząd zrównać ani ulżyć wcześniey tego ciężaru, znał bowiem z doświadczenia, iż dochodzenie rzetelnieyszych wysiewów, bądź przez podania samychże dziedziców, bądź przez sprawdzenia zesłanych do tego dzieła Kommissarzów prócz odwłoki czasu i nowych kosztów nie przyniosłoby pożądanego skutku. Co większa, pomieniony dochód stanowi znaczną zamożność Skarbu, objęty iest budżetem rocznym przez Waszą Cesarsko-Królewską Mość zatwierdzonym, i służy na pokrycie deficit z nader licznych wydatków na potrzeby kraiowe pochodzącego, zwłaszcza, iż go żadne inne źródła zastąpić nie mogły. Przeciw zamianie liwerunku w naturze na opłatę pieniężną, odezwały się obie Izby Seymuiące, uważaiąc ią iako podatek stały i bez udziału Seymu postanowiony, teraźnieyszą ilość woyska przechodzący i wyłącznie klasę rolniczą ciążący. Luboby na to przedstawienie odpowiedzieć można, iż Seym roku 1811 tak postanowił względem trwania podatku tego iako i innych, i że zamiana dostarczeń w naturze na opłatę pieniężną w celu tylko przyniesienia ulgi kontrybuentom, bo zniżeniem cen ówczasowych nastąpiła, iak to Rząd w przeszłym rapporcie swoim okazał; wszelako Wasza Cesarsko-Królewska Mość oycowską dla tey ziemi opieką powodowany, raczyłeś mieć wzgląd na to Izb przełożenie i o jedną trzecią część opłatę kontyngensu od drugiey połowy bieżącego roku zniżyć dozwoliłeś. Łaskawość ta z uymą dochodów publicznych udzielona, życzenia Seymuiących zapewne zaspokoi na teraz, dopóki przyszłe prawo finansowe nowem źródłem nie zasili Skarbu.

2. *Exekucyia Podatków.*

Nietylko zasilenia Skarbu przez wpływy podatków szczupłe są nader dla zaspokoienia potrzeb, ale nawet zebranie tych wpływów naytrudnieyszem iest z działań Administracyynych: pobierać albowiem podatki, a opieszałym w ich składaniu nie dać uczuć przynaglenia, są to dwa trudne do pogodzenia obowiązki. Tryb ściągania należytości Skarbowych po zeszłym Rządzie pozostały, utrzymanym bydź musiał; w wykonaniu iego atoli używano wszelkich środków słuszności i umiarkowania, godząc potrzebę publiczną z troskliwością o dobry byt mieszkańców: poprzedzały bowiem exekucyia ciągłe ostrzegania zalegaiących kontrybuentów o terminach opłaty, uporządkowana była kolev wpływów, i powściągana samowolność exekwentów; pomimo tego zaszły na ostatnim Seymie przeciw sposobowi exekucyi użalenia, jakoby tego byt tak uciążliwym, iż koszta iego zysk przewyższa-

ły. Władza Skarbowa odpieraiąc ten zarzut, dowodzi, że lubo niekiedy koszta ściągania do wysokości zalegaiącego podatku zbiżyć się mogły, stało się to iednak z winy samychże kontrybuentów, władza bowiem w braku pomocy woyskowey; przymuszoną była rozsyłać tylko exekucyyne paiety z wyrażeniem ilości żołnierzy i exekutnego, które przecież bez obecnego nalegania puszczane w niepamięć, mnożyły exekucyyną należność, a Skarb w pobraniu podatków zawsze doznawał zawodu. Ażeby więc maiątki obywatelskie od zadłużenia ochronić, i dokładniey wpływy zapewnić, ograniczono trwanie pomienioney exekucyi do dni czternastu, po których upłynieniu przedsiębraną bywa sekwestracyia części maiątku zaległościom odpowiadaiacey; gdzie zaś istotna zachodzi niemożność, nietylko wstrzymnią się exekucyia, ale kara exekutnego uchylaną bywa, i same nawet podatki, już to na dalsze rozkładaią się raty, już przez allewiacyie umarzaią na zawsze; dowodem tey powolności Rządu może bydź ilość przyznanych allewiacyi w dwuletnim przeciągu summę złp. 1,806,617 gr. 19 wynoszaca, nie licząc w nią umorzonych kar exekucyynych. Inaczey nad te udzielać ulgi w ściąganiu podatków, nie zdołała Rząd bez uszczerbku publicznych dochodów, i byłoby nawet z krzywdą przychylnych dla dobra kraju i rzetelnie uiszczaiących się obywatelów.

II. Lasy Rządowe.

Dochód z lasów Rządowych w dwóch minionych latach był tak następuie:

w roku 1818 z sprzedaży drzewa złp. 701,899
z innych wpływów leśnych . złp. 491,931

Razem gotowizną . złp. 1,193,830.
oprócz tego dostarczyły lasy drzewa bezpłatnie za złp. 944,730.

Ogół dochodu czyni złp. 2,138,560.

Z gotowizny w tym roku wpłynionney, po odtrąceniu wziętych do depozytu i remanentów w kassach mieyscowych leśnych, zaperceptowano do kass poborowych złp. 936,344 gr. 13.

w r. 1819 z przedarzy drzewa złp. 828,979.
z innych wpływów 466,591.

Summa gotowizną złp. 1,295,570.
oprócz tego dostarczono bezpłatnie drzewa za złp. . . 523,913.

Ogól dochodu czyni złp. 1,819,483.

Z gotowizny w r. 1819 wpłynioney, iak wyżey w ilości złp. 1,295,570. po odtrąceniu:

1. wziętych do depozytu złp. . . 215,365
2. remanentu po kassach leśnych złp. . 15,254
3. opłaconych na administracyią leśną mieyscową złp. . . 430,657.

złp. 661,276.

Zaperceptowano do kass Poborowych przy zamknięciu rachunków . . . złp. 634,294.

Gdy obszerność lasów Królestwa iest tak znaczną, iż zupełne ich urządzenie długiego wymaga czasu, zapobiegaiąc więc tymczasowemu ich zniszczeniu, przystoi następuiący plan do zaprowadzenia zwolna porządnego i systematycznego gospodarstwa leśnego; urządzenie lasów podzielonem zostało na trzy oddzielne epoki:

1. Zaprowadzenia porębów.
2. Tymczasowego zagospodarowania.
3. Ostateczney regulacyi.

Urządzenie pierwszey epoki maiącey za cel wyśledzenie obszerności lasów, przeniesienie ich na plany sytuacyyne i podział na poręby, dla nieodbicie potrzebnego porządku, ukończone było w całem Królestwie iednego roku 1817.

Urządzenie drugiey epoki w postępnym zamiarze sprostowania planów sytuacyynych, oddziału lasów od pól ornych, ustalenia posad leśnych, obiaśnienia ciążących ie służebności, i przepisania prawideł do prowadzenia systematycznieyszego gospodarstwa, dopełnione iuż zostało z odpowiednim skutkiem w Woiewództwach Krakowskiem i Sandomierskiem, następnie zaś ma bydź zaprowadzone.

W roku 1820 w Woiewództwach Mazowieckiem i Podlaskiem.

W roku 1821 w Woiewództwach Kaliskiem i Lubelskiem.

W roku 1822 w Woiewództwach Augustowskiem i Płockiem.

Urządzenie nakoniec trzeciey epoki stanowiącey ostateczną lasów regulacyią, zaprowadzonem bydź ma po wykonanym szczególnym rozmiarze, łącznie z regulacyią dóbr Rządowych, po ustaleniu granic i roztrzygnieniu sporów w tey mierze zachodzących. To stopniowe działanie zaradzaiąc obecney potrzebie, czyni zarazem nadzieię dalszego rozwiiania się i doskonalenia Administracyi lasów Rządowych do takiego porządku i stopnia, iakiego dobro kraiu wymaga. Założona szkoła leśna przysposabiaiąc młodzież do usług kraiowych, odpowiada zamiarom Rządu.

Izba Poselska w uwagach swoich zdała się przemawiać za włościanami dóbr Rządowych, znayduiąc, iż nowe zaprowadzenie porządku w lasach tychże, usuwaiąc włościan od pożytków leśnych, zdawna w ich używaniu będących, przykłada się do zubożenia tychże włościan i opuszczenia dóbr wspomnionych. Kommissyia Rządowa Przychodów i Skarbu obiąwszy w swe zarządzenie lasy narodowe, trzymała się co do Prowincyy przez Rząd Pruski posiadanych, porządku przez tenże Rząd w lasach zaprowadzonego, to iest: iż włościanie dóbr narodowych za używalność lasów do tychże dóbr z dawna należących, powinni wnosić umiarkowaną do Skarbu opłatę, tenże sam porządek zwolna rozciągnięty został i do Prowincyy przez Austryią dawniey zabranych; miano wszelako wszędzie wzgląd, aby przez tę opłatę włościanie ciemiężonemi nie byli, i dla tego w każdym przypadku niemożności uwalniano ich od niey. Przy ostatecznem uregulowaniu dóbr i lasów postanowiono zabezpieczyć w tey mierze stosunki włościan, na zasadach sprawiedliwości i dobrey Ekonomiki.

(Dalszy ciąg potem.)

Z Paryża d. 4 Listopada.

Podług nowego urządzenia woyska członki gwardyi Królewskiey używaią iednego stopnia wyżey od liniiowego woyska. Dwor Królewski iest także inaczey i okazaley urządzony. Jenerał Lauriston mianowany iest Ministrem Domu Królewskiego. Pod iego rozkazami zostaią woyska Domu Królewskiego i ma dozor nad widowiskami teatru Królewskiego, co dotąd było rzeczą pierwszego Szambelana. Statut orderu S. Ducha zmieniony i zastosowany teraz został do konstytucyi; dla otrzymania go nie potrzeba iuż wywodu szlachectwa przynaymniey z trzech przodków.

Xiężna Berry we wsi swoiey Rosny (dawniey własności Sullego) założyła węgielny kamień na kaplicę, w którey pochowane zostanie serce zabitego iey Małżonka. Oprocz 12 na ten obrządek i urodzenie się Xcia Bordeaux wybitych medalów, włożono w fondament rożne monety, wyryty na blasze napis i Pamiętnik P. Chauteaubriant o życiu i śmierci Xcia Berry.

Ministrowski dziennik Paryzki mowi o Rossyyskiey nocie, która złożona bydź miała Kongressowi w Opawie o sprawach Hiszpanii, Neapolu i Portugalii i w nader zagadzaiącym duchu ma bydź napisana. Rossyia uznała kształt Rządu Hiszpańskiego.

Z Londynu d. 4 Listopada.

Jedna z Amerykańskich gazet zawiera niedouwierzenia wiadomość, że były Cesarz Bonaparte na fregacie Francuzkiey Juno przybył na wyspę S. Tomasza. Ucieczkę zaś iego z wyspy S. Heleny tak opisuie: Powyższa fregata krążyła na wysokości wyspy S. Heleny i skoro tę wyspę widzieć można było, maytkowie związali Kapitana, zawdziali banderę Angielską i zbliżyli się do niey. Fregata Ju-

no przybyła właśnie w ten czas do wyspy S. Heleny, gdy Angielskie strażnice okręt wyszły na krążenie, z-rzuciła kotwice i zaczęła do twierdzy strzelać. Zpowodu tego strzelania zayść miało na wyspie wielkie zamięszanie, z którego więzień korzystał; poznawszy, że to iest ta sama fregata, z którey do Egiptu wyladował, wdział mundur żołnierski, zabrał z sobą kilku swoich ludzi, uszedł tym sposobem baczności swoich dozorców, wsiadł na przygotowaną łodź i dostał się do fregaty. Jak tylko na nią wysiadł, podniosła zaraz kotwice i udała się z swoią zdobyczą na morze. Uszły szczęśliwie więzień znayduie się teraz w porcie S. Tomasza i z fregaty Juno wystawił wexle na tuteyszy Dom Rotschilda, które znal zły pokup na wyspie S. Tomasza. Czyli ta wiadomość ma za cel zniżenie papierów Rządowych lub odwrocenie uwagi publiczności od nieszczęsney sprawy Królowey, niema ieszcze zgody, ale to pewna, iż iest śmiechu godna, zwłaszcza, że poźnieysze doniesienia pod d. 24 Września z wyspy S. Tomasza nic o tey nie wzmiankują.

Wyższa izba parlamentu zgromadziła się d. 2 z rana i po zwykłych obrzędach Lord Kanclerz wstał z swoiego siedzenia, udał się na tę stronę izby, którą zaymuią członki oppozycyi i w długiey mowie wniosł powtorne odczytanie billu przeciw Królowey.

" Mamy teraz rzekł, Lordowie roztrzygnąć pytanie: czyli bill przeciw Królowey ma bydź powtornie odczytany lub nie? Proponowano niektóre w nim zmiany; ale zapatrzywszy się na zwyczaie izby, nie znayduię innego środka, iak tylko przystąpienie do rozwiązania powyższego pytania: czyli bydź ma lub nie powtornie odczytany? „ (Tu przebiegł wszystkie świadectwa przeciw i za Królową, z których zdaniem iego dowiedzione iest cudzołostwo z Bergamim, i zakończył rzecz swoią temi słowy:) " Z żalem wyrazić muszę, iż pierwszy raz iak piastuię urząd Kanclerza słyszałem iak dalece zapomnieli się patronowie Królowey i śmieli wam, Lordowie, pogrozić, iż ieśli znaydziecie Królową winną i skażecie ią, tedy będzie to zapewne ostatni wasz wyrok. Wyznać muszę, iż podobna mowa do sędziów nie należy wcale do obowiązków patrona; lecz czyli patron miał do niey lub nie prawo, pozwolicie mi, Lordowie, powiedzieć, iż na wasze czyny żadnego wpływu mieć nie powinna. (Oklaski.) Wy zasiadacie tu w zaszczycie wysokich i uznanych obrońców życia, wolności, honoru i charakteru waszych współpoddanych. Obowiązek ten nie byłby wam powierzony, gdybyście skłonnemi byli do uwiedzenia się tą lub ową rzeczą. Co do mnie, do ostatniego tchu życia nie przestanę na was Lordowie wołać: " Bądzcie sprawiedliwemi, i nie lękaycie się niczego„ (Oklaski.) Znam lud kraiu naszego; skoro dopełnicie, iakeście powinni waszego obowiązku, utrzymacie prawa i konstytucyią, które wam przez przodków do strzeżenia oddane zostały, pewnemi bydź możecie, iż uniesiony na chwilę lud odda wam sprawiedliwość i uzna, że sędzia pełniący swoie obowiązki wystawiony iest na zarzuty i popularności szukać nie powinien. Lordowie! dopełniycie waszey powinności, a resztę zostawicie mądrości i sprawiedliwości Boga, który uczuciami i zdaniem ludzi kieruie i wszystkie sprawy ludzkie

ostatecznie kończy i rozstrzyga. Czyniąc zadosyć obowiązkowi dzisieyszego moiego urzędu, zostawiam, Lordowie waszemu zdaniu stanowienie względem leżącego tu na stole billu.,, (Powszechne oklaski.)

Lord Erskine mowił z naywiększą żywością przeciw billowi, obwini ł Ministrow, zarzucał przekupstwo świadków, i t. d. Nie skończył iednak całey mowy, bo mdłości go porwały i musiano go z izby wynieść. —— Hr. Lauderdale obstawał za billem i dowodził, iż tak świadkami przeciw iako i za Królową dowiedzione iest cudzołostwo. — Po niektórych ieszcze mowach izba odłożyła posiedzenie do nazaiutrza.

D. 3 Lord Erskine przyszedł tak dalece do sił, iż mógł w izbie zasiadać. —— Hr. Grosvenor otworzył dnia tego spory mową przeciw billowi. Wielu Lordów mowiło za i przeciw niemu, a w liczbie ostatnich znaydował się i Minister Hr. Liwerpool. Nakoniec rozeszła się izba bez żadnego postanowienia.

Dziś o godzinie w pół do 12tey doniesiono izbie, iż Królowa Jmć przybędzie na posiedzenie. Jakoż o godzinie 1 przyiechała z Panią Hamilton bez żadnego orszaku. Woysko czyniło iey honory, a muzyka zagrała zwykłą pieśń powitania Króla. P. Thyrwhitt przyiął Królową przy wysiadaniu z powozu i zaprowadził do urządzonego dla niey pokoiu. Królowa zabawiła do godziny 2giey w obecności Pani Hamilton, PP. Brougham, Vizard i Wilde. Dziś mowiło znowu wielu Lordów za i przeciw billowi. Hr. Liwerpool utrzymywał w długiey mowie, iż powinien bydź powtornie odczytany; lecz to i dziś ieszcze postanowionem nie zostało.

Ze wszystkich części kraiu nadchodzą ieszcze adressy do Królowey.

Hr. Münster miał wczoray posłuchanie u Króla.

Nakoniec nadeszła tu wiadomość o naszey do bieguna północnego wyprawie. Oba okręty Hekla i Griper pod rozkazami Porucznika Parry natrafił okręt Eliza w powrocie do Anglii, pod 68 stopniem północney szerokości, tak iż w krotce tu przybędą. Porucznik Parry oświadczył, iż okręty iego doszły do Sundu Lancastra i przebyły przez mieysce, które Kapitan Ross dla miałkości za niespławne opisał. Zimowały pod 175 stopniem szerokości, a 115 długości na przeciwko rzeki miedziąney. Doszły więc daley niżeli inne okręty, ale ieszcze celu wyprawy nie dopięły.

Z Lizbony d. 19 Października.

Onegdaysza Gazeta rządowa donosi, iż bardzo wielu grandów i szlachty zaprzysięgło przed juntą konstytucyą. — Inne z pism tuteyszych pod nazwiskiem: "Liberalista,, zawiera dyploma mianowania Lorda Beresforda Jener: - Feldmarszałkiem Królestwa. Jenerał Surmacha mianowany iest iego sekretarzem, co tyle znaczy iak Ministrem woyny. Lord Beresford otrzymać miał w podarunku od Króla wiele dóbr, pomiędzy któremi znayduią się także dobra dawnego domu Saldanha. — Z niecierpliwością oczekiwany iest powrot Hr. Palmer z Brazylii.

Podług rozporządzenia z d. 13 b. m. nie potrzeba iuż zaświadczeń konsulów Portugalskich, dla zawinięcia z towarami do portu tuteyszego, ale zupełnie przywrocony iest wolny handel iak był przed r. 1818.

DODATEK DO Nro 94 GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 22 LISTOPADA 1820 ROKU WE SRODĘ

Z Wiednia d. 12 Listopada.

W tey chwili nadeszła tu z Opawy pod dniem 10 b. m. wiadomość, że dnia poprzedzaiącego przybyła tam Jego Cesarzewicowska Mość W. Xiężna Maryia, Następczyna W. Xięstwa Weimarskiego i siostra Nayiaśnieyszego Cesarza Alexandra.

Z Madrytu d. 23 Października.

Król dał nowy dowod przychylności swey do konstytucyi i dobra kraiu, nadawszy pomimo zabiegów nieprzyiacioł konstytucyi sankcyią swoią uchwale Stanów względem zniesienia zakonów. J. K. Mość zatwierdził także uchwałę Stanów, nadaiącą przebaczenie stronnikom Józefa Bonapartego.

Stany uchwaliły, iż spiskuiący lub powstaiący przeciw konstytucyi i Religii Katolickiey śmiercią, wygnaniem, i t. d. karanemi bydź maią. Jedna z kommissyy wniosła proiekt względem wynagrodzenia ieneralów i officerów woyska wyspy Leon (które przyłożyło się do zaprowadzenia konstytucyi. Podług tego proiektu Jeneralowie Quiroga i Riego otrzymać maią po 20,000 Fr. rocznego dochodu, a Jeneralowie Lopez, Banos, Arco-Aguero, Ordales i Espinoza po 10,000 Fr. Przyięcie tego proiektu wstrzymane zostało aż do zatwierdzenia przez Króla uchwały znoszącey zakony, (co iuż jak wyżey nastąpiło.)

Z Włoch d. 31 Października.

Królewic Jeneralny Wikaryusz Królestwa obu Sycyliy mianował Jenerała Wilhelma Pepe, który dobrowolnie złożył naczelne dowodztwo woyska, Jenerałem inspektorem pułków milicyi, legiionów i straży bezpieczeństwa w mieście Neapolu. Dniem pierwey odebrał tenże pochlebne pismo od parlamentu, w którem porownany iest z Wassingtonem. — Na burzliwem posiedzeniu parlamentu d. 14 znaydowali się Posłowie Rossyyski i Hiszpański. W loży dla ciała dyplomatycznego pokazał się także officer (brat Ministra sprawiedliwości); lecz na krzyk: precz, precz z nim! nie chcemy żadney dystynkcyi, musiał się oddalić. — Na posiedzeniu d. 16 Minister sprawiedliwości zdał parlamentowi sprawę o trudnościach iakie

zachodzą w sądownictwie z braku stałego systematu i wstrętu urzędników sądowych do nowego porządku rzeczy, czemu parlament iak nayśpiesznіey zapobiedz powinien przez zaprowadzenie powszechney reformy. — Kommissyia parlamentu zdała zgromadzeniu sprawę o postępowaniu Jenerałów Nasselli i Church w Sycylii i proponowała, aby rzecz tę dla ścisłego dochodzenia odesłać do Ministra sprawiedliwości.

Gazety Neapolitańskie wyrażaią, iż lubo Poseł Austryiacki Xiże Jabłonowski oddalił się przed kilku miesiącami z Neapolu, pozostały się iednak należące do iego poselstwa osoby.

W państwie Rzymskim powołano pod broń wszystkich mężczyzn od 18 do 60 lat dla utrzymania bezpieczeństwa publicznego i urządzaią z nich po prowincyiach milicyie. — Dla dobra handlu urządzoną bydź ma w Civitavecchia kwarantanna, port naprawiony i więzienie galerowych więźniów lepiey obwarowane.

Bergami bawi teraz w Rzymie i pobiera od Królowey Angielskiey 800 Fs. roczney pensyi dla siebie, a 300 dla swey córki, którą w zakładzie wychowania w Paryżu umieścił. Pałac Barona sprzedał, a na to mieysce kupił pałac przy Pesaro, w którym Królowa mieszkała.

Dla uświetnienia czynem dobroczynności przybycia NN. Wicekrólestwa Lombardzko — Weneckiego Królestwa do Wenecyi postanowiła Kongregacyia municypalna uposażyć 18 ubogich i cnotliwych dziewcząt każdą 300 lirów, co d. 28 b. m. nastąpiło.

Od brzegów Menu d. 7 Listopada.

W Frankforcie pokazały się dwa ważne pisma. Z pierwszego zdaie się okazywać, iż do spokoynego porozumienia się Dworu Wiedeńskiego z teraźnieyszym Rządem Neapolitańskim niema żadney nadziei. Neapol uważany iest iako zarażony moralnym powietrzem, przeciw któremu wszystkie zdrowe państwa naznaczyć powinny kwarantannę. Na ówczas tylko, gdyby szlachta przeciwną zrobiła rewolucyią, gdyby Węglarze za zdrayców kraiu ogłoszonemi, a Pepe, Morelli i Minichini pod sąd woyskowy oddanemi zostali, gdy y od dnia 6 Lipca r. b. zapadłe rozporządzenia odwołane były, mogłaby się Austryia nakłonić do dania Królowi Neapolitańskiemu 80 do 100,000 woyska w posiłku. — Drugie pismo tycze się sprzedaży Xiążek w Niemczech. Żadne pismo przeciwne duchowi uchwał Karlsbadzkich nie ma bydź w Niemczech sprzedawane. Naywyższa cenzura należeć ma do seymu związku Niemieckiego, który wyznaczy jeneralnego dyrektora do miennа na handel Xiążkowy w Lipsku oka i każde przeciwne powyższemu duchowi dzieło zabierać każe.

Były Westfalski, a teraz Francuzki Jenerał Alix wygrał w ostatniey instancyi sądów Elektorstwa Heskiego swą sprawę o wieś Freudenthal, którą za rządów Króla Westfalskiego od Radcy nadwornego Heimbach za 50,000 Fr. kupił, a przez obięcie rządów przez Elektora zabraną mu została. Sądy pierwszey i ostatniey instancyi przyznały mu nietylko własność wsi, ale nakazały Elektorskiey kamerze dochodów zwrócić mu zа przeszłe lata dochody i koszta sądowe.

Czynney Policyi w Münster udało się schwytać złodziei, którzy w nocy z dnia 18 na 19 Października okradli katedralny Kościół w Kolonii, których wraz z skradzionemi rzeczami odesłała do sądu Kolońskiego.

Dotychczasowy posiadacz i założyciel przemysłowego, jeograficznego i gazety *Oppositionsblat* kantoru w Wemarze, Radca poselstwa Bertuch, odstąpił go swoiemu zięciowi Radcy lekarskiemu Froriep i odsunął się zupełnie od tey pracy.

Dnia 20 i 21 Listopada 1820.
Cena zboż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł. gr.	2. Zł. gr.	3. Zł. gr.	4. Zł. gr.
Przenicy	22 —	21 —	19 —	18 15
— Zyta	14 —	13 —	12 —	11 15
— Jęczmienia	9 —	8 —	7 15	7 —
— Owsa	6 —	5 15	5 —	4 15
— Jagieł	25 —	24 —	23 —	20 —
— Grochu	9 —	8 15	8 —	7 15
— Rzepaku	19 —	18 —	17 —	16 —

W Gdańsku dnia 10 Listopada.
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

	od Złp.	do
Przenicy	540	800.
Żyta	340	380.
Jęczmienia	260	300.
Owsa	230	240.
Grochu	380	420.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 20 Listopada.

	Złp.	gr.
Czer. Zł. Holl: monetą Courant	19	20
— detto Cesarski	19	15
Fryd. Pruskie	34	—
Luidor	37	—
Złoto frankowy	32	15
Szeiny Wiedeńskie za 100	232	—
Złoty ryński Szeinami	1	21

TEATR NARODOWY.

Jutro we Czwartek, to iest: d. 23 Listopada r. b. dane będzie Drama w 3 aktach z francuzkiego P. Morsiere tłómaczenia W. Bogusławskiego, pod nazwiskiem: *Zoe*, czyli: *Skutki Ambicyi i Miłości.*

W Niedzielę zaś, to iest: d. 26, dana będzie nowa Opera z Chórami przez L. A. Dmuszewskiego na przyiazd Nayiaśnieyszego Imperatora Wszech Rossyy Króla Polskiego oryginalnie wierszem w 2 aktach napisaney, pod nazwiskiem: *Nadgroda.*

DONIESIENIA.

W Krakowie przy ulicy Szpitalney w Domu pod Nr. 575 i 6 sprzedaż publiczna w drodze Exekucyyney Odbędzie się d. 23 Listopada b. r. o godzinie 9 ranney, stołów, ławek, naczyń blaszanych i kuchennych, obrazów, futer i innych, zagotową zapłatę. Chęć kupna maiących w oznaczonym mieyscu oczekuie.
W Krakowie d. 18 Listopada 1820 r.

Skorczyński, Kom: Sąd:

Pisarz Trybunału I. Inst: W. M. Krakowa i iego Okręgu, w zadosyć uczynieniu Art: 682 K. P. S. podaie celem zawieszenia na tablicy Izby Audyencyonalney Trybunału swego wyciąg następuiący:

Dnia trzeciego Lipca 1820 r. rozpoczął, a 10 Lipca 1820 r. ukończył Ur. Alexander Skorczynski Komornik, Akt zaięcia Dóbr Ujazd, iaki to Akt że doręczony został Wóytowi Gminy III. Okręgowey, W. Tadeuszowi Konopce, Wóytowi Gminy V. Miasta Krakowa, W. Grzybowskiemu, Woytowi Gminy I. M. Krakowa, W. Białeckiemu, Pisarzowi Sądu Pokoiu Okręgu III. Ur. Floryanowi Kossiewiczowi, dnia 13 Lipca 1820 r. świadczą ich visa, wpisa v w księgi Hipoteki W. M. Krakowa i iego Okręgu pod dniem 14 Lipca 1820 r. V. II. na karcie 162 pod Nr. 50 iuż zaś 29 Lipca 1820 r. w księgach Trybunału, od stronnicy 519 do 525 pod L. 58 o czem świadczy Oryginał zaięcia.

Zaięcie to nastąpiło na żądanie JW. Woyciecha Hrabi Męcińskiego, Senatora Kasztelana Królestwa Polskiego, Krzyża woyskowego Kawalera, w Dobrach Włodowice w Powiecie Lelowskim, Woiewództwie Krakowskim zamieszkałego, od którego W. Józef Kozłowski Adwokat w własnym Dworku na Wesoły, przy Krakowie pod L. 249 zamięszkały, popieraniem Exekucyi trudni się. —— Exekucyia ta druga wywłaszczenia z nieruchomości wymierzona iest, przeciwko JW. Ewie z Bukowskich, primo voto Hrabiny Komorowskiey, teraz W. Marcina Kęszyckiego Pułkownika woysk Polskich Małżonce, iako Matce i Opiekunce małoletniego Ludwika Komorowskiego Syna z zmarłym Wiktorynem Hrabią Komorowskiem spłodzonego, na należytość do tegoż małoletniego.

Dobra zaięte teraz leżą w Okręgu W. M. Krakowa w Gminie III. Modlnickiey, iakie na teraz dzierżawią WW. Piotr i Franciszka Giebułtowscy Małżonkowie. — Dobra te składaią się z iednego Folwarku trzech pól:

1. Pole ma miary więcey morgów 20.
2. — — — — — 35.
3 — — — — — 25.

z Łąk 4. Stawu, Młyna, Karczmy, Dworu drewnianego, Zagrodników czterodniowych 6. Zagrodników trzech dniowych 8. Kumorników dzień robiących 10.

Pierwsza publikacyia warunków Licytacyi nastąpiła dnia 12 Września 1820 r. przed zgromadzonym Trybunałem, dalsze publikacyie odbędą się według Art: 702. K. P. S. a o dalszym postępowaniu przez dopisanie nastąpi uwiadomienie.

Po odbytych trzech Publikacyiach termin do przygotowawczey Licytacyi oznaczony iest na 25 Listopada r. b. — Popieraiący Licytacyią ofiaruie za te Dobra Sto Ośm Tysięcy Złp. — W Krakowie dnia 1 Sierpnia 1820.

Kuliczkowski, Pisarz.

Delegowany Sędzia Trybunału Cywilnego I. Instancyi Woiewództwa Krakowskiego.

W skutek Wyroku Trybunału Cywilnego I. Instancyi Woiewództwa Krakowskiego dnia 13 Października r. b. w Sprawie rozbiorowey Pawła Grabowskiego, na przedstawienie przez Delegowanego uczynione, zapadłego, uwiadomia ninieyszym Edyktem wszystkich Wierzyciel w Massie tey rozbiorowey wierzytelności swe przez Wyrok byłego Sądu Szlacheckiego Krakowskiego z dnia 19 Stycznia 1801 r. Klassyfikowane maiących, a mianowicie Weronikę z Scypionów Grabowską, Karolinę z Grabowskich Laryszową, Michała i Ewy Grabowskich Sukcessorkę, Stanisława Klickiego, Kaźm: Laskowicza, Domin: Lewańskiego, Kaźi: Lewickiego, Sukcessorów Stani: Mroczkiewicza, Anto: Twarowskiego, Porfirego Skarbka, Marcyanisa Ryszarda, Sukcessorów Karola Lassopolskiego, Jana Złockiego, Jacka Kluszewskiego, Antoniego Nosarzewskiego, Maryannę Kostecką, Adryana Stamma, Karola Szulborskiego, Braci Chodoir, Jakóba Kupickiego, Krzystofa Mettla, Jana Polza, i Kuratorów Mass rozbiorowych, Prota Potockiego, Wilhelma Jakóbsona, Frederyka Kabryta i Karola Szulca, niemniey Kurratora Massy Franciszka Pawłowskiego i Kuratora nieprzytomnych w Osobie Jacka Krzyżanowskiego Patrona, iż plan dystrybucyi Massy rozbiorowey Pawła Grabowskiego podług zasad Wyroku Sądu Appellacyinego Królestwa Polskiego z dnia 17 Lutego 1819 r. sprostowany i w Kancellaryi Pisarza Trybunału Woiewództwa Krakowskiego złożony do przeyźrenia każdemu Wierzycielowi iest wolny, zarazem zaś stósownie do Art: XV Dekretu Królewskiego z dnia 15 Lipca 1809 r. wzywa tychże Wierzycieli, aby każdy z nich uznaiący się mieć prawo czynienia Monitów i Uwag nad sporządzoną teraz Repartycyią, takowe w dniu 7 Stycznia 1821 roku o godzinie 9tey ranney do Protokołu Delegowanego sam lub przez Pełnomocnika wniósł, w razie bowiem przeciwnym Plan Repartycyi za przyznany od tychże Trybunałowi do zatwierdzenia w dniu przez Delegowanego w Protokole wzmiankowanym wyznaczyć się maiącym przedstawionym zostanie. — W Kielcach dnia 13 Października 1820 roku.

Franciszek Wiśniowski.